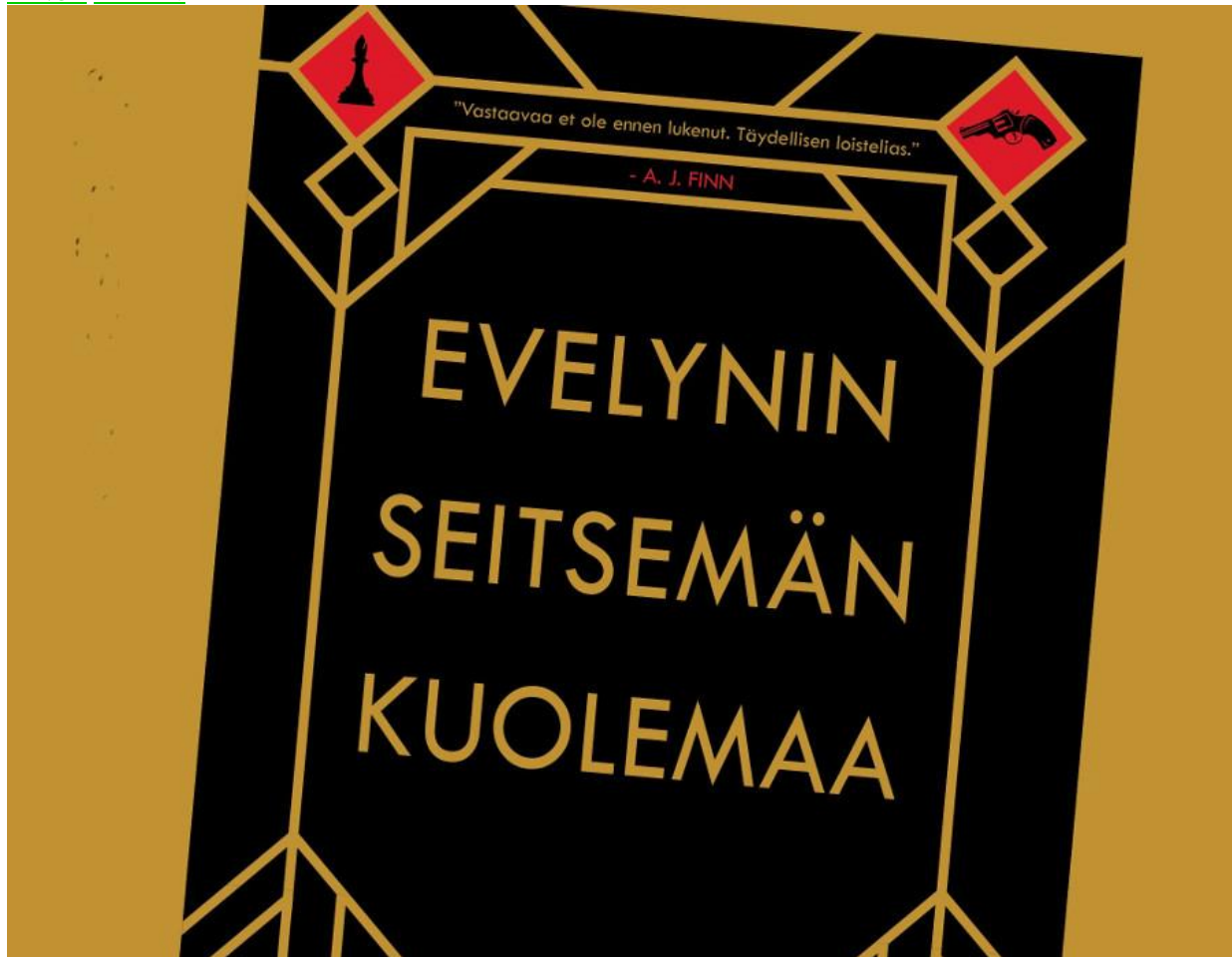

Stuart Turton: Evelyнин seitsemän kuolemaa

[AM/31 ADMIN](#)

Murha monesta eri näkökulmasta – PIRJO KANTOJÄRVI (8.3.2020)

Stuart Turtonin *Evelyнин seitsemän kuolemaa* (Otava 2020) on murhamysteeri, jossa punnitaan henkilöiden välistä luottamusta sekä kykyä muuttua. Romaanin henkilöt tarkkailevat jatkuvasti toisiaan ja arvioivat tilanteita. He yrittävät pärjätä sosiaalisessa pelissä, jossa salaisuudet ovat arvokasta tietoa. Jokainen väärä valinta voi merkitä paljastumista ja päätymistä muiden juonitteluiden kohteeksi. Ei ole siis ihme, että tunnelma on uhkaava. Kukaan ei halua menettää otettaan kohtalostaan kenellekään toiselle.

”Koska minun on tuon tuostakin pysähdyttävä lepäämään, minulla on tilaisuus tarkkailla muita vieraita heidän kulkiessaan ympäri taloa, ja minulle käy heti selväksi, ettei mieliala ole kovin korkealla. Syrjäisistä loukoista kuuluu riitaista kuisketta, kiukkuisia ääniä rientää ylös portaita vain katketakseen oven paukahdukseen. Mies ja vaimo nälvivät toisiaan, joku puristaa lasiaan

liian kovaa, toisen kasvot punoittavat hillitystä raivosta. Sanailu on purevaa, ilmapiiri pisteliäs ja vaarallinen. Ehkä hermoilen turhia, ehkä kuvittelen omiani, mutta silti Blackheath tuntuu hedelmälliseltä maaperältä murhenäytelmälle.” (Turton 2020, 101.)

Romaanissa eletään syyskuun toista viikonloppua. Peter ja Helena Hardcastle ovat kutsuneet sekalaisen joukon ihmisiä vieraakseen Blackheath Houseen. Tarkoituksena on juhlia heidän tyttärensä Evelynin paluuta takaisin Englantiin Pariisista, jossa hän on ollut viimeiset 19 vuotta. Yksi vieraista on Aiden Bishop, joka herää uuteen päiväänsä kartanon metsässä. Hän ei muista yhtä sanaa lukuun ottamatta mitään menneestään tai itsestään. Tästä huolimatta häneen suhtaudutaan kartanossa kuin vanhaan tuttavaan. Vähitellen Aidenille alkaa selvitä, mistä kaikessa on kyse. Hänen tehtävänä on ratkaista illalla juhlissa tapahtuva murha, jonka kohteena on Evelyn. Jotta tilanne ei olisi aivan mahdoton, Aiden saa elää kyseisen päivän uudestaan kahdeksan kertaa. Jokaisella kerralla hänellä on eri henkilöllisyys eli eri isäntä, jonka avulla hän voi jatkaa mysteerin selvittämistä.

Vaikka Aidenilla on mahdollisuus tarkastella murhapäivää kahdeksasta eri näkökulmasta, tilanne ei ole helppo. Vierailta ja palvelusväellä riittää salaisuuksia, minkä seurauksena epäiltyjä on useita. Kaikenlisäksi Aiden huomaa olevansa myös itse vaarassa.

Ruumiit antavat vastauksia

Aiden Bishop on erikoisessa tilanteessa. Hän ei tiedä, miten on päätynyt osalliseksi murhatutkimusta tai kuka hän on Blackheathin ulkopuolella. Hänet on heitetty vieraiden ihmisten joukkoon keskelle tapahtumia, joista hänellä ei ole hajuakaan. Tilanteeseen sopeutumiseksi ei kuitenkaan anneta lisää aikaa. Aidenin on vain yritettävä selvitä kaikesta vastaantulevasta parhaan kykynsä mukaan. Yhtenä suurimpana haasteena on sopeutua kohtaamaan sama päivä kahdeksasta eri näkökulmasta.

”Päätäni hiukan huimaa, ja kun minulla ei ole muuta ajateltavaa, tunnen kaikki isäntäni kalloni seinämiä vasten painautuneena. Heidän muistonsa tungeksivat ajatusteni laitamilla sellaisella voimalla, että olen musertua niiden alle. Haluan kaiken, mitä he haluavat. Tunnen heidän kolotuksensa luissani, arkailen heidän pelkojensa vuoksi. En ole enää mies, olen kuoro.” (Turton 2020, 394.)

Jokaisen isännän fyysinen olemus sekä persoonallisuus vaikuttavat siihen, mitä Aidenin on mahdollista tehdä eri päivinä. Heidän menneisyytensä ohjaavat Aidenin tapaa tarkastella tapahtumia. Samalla hänen on joka kerta sopeuduttava uuteen sosiaaliseen asemaan kartanossa olevien henkilöiden joukossa. Isänniltä löytyy niin epämiellyttäviä piirteitä ja vastustajia kuin hyviä ominaisuuksia ja ystäviäkin. Ratkaistakseen murhan Aidenin on tasapainoitettava erilaisten heikkouksien ja vahvuuksien välillä. Hänen on hallittava käytöstään ja osattava esiintyä tilanteissa sopivalla tavalla, jotta tutkimukset etenisivät tarpeeksi sujuvasti ja huomiota herättämättä. Hän ei ole yksin ongelmiansa kanssa, sillä kartanosta löytyy muitakin, jotka pyrkivät hämäämään toisia käytöksellään saavuttaakseen tavoitteensa. Monien elämistä löytyy asioita, jotka eivät kestä päivänvaloa. Aiden joutuukin punnitsemaan tarkoin, ketkä ovat luottamuksen arvoisia. Se ei ole helppoa, kun ottaa huomioon kaikki ne yksityiskohdat, jotka tekevät Blackheathissa olemisesta todella erikoisen kokemuksen.

”Hän istuu nojatuolissa käsi työnnettynä vasempaan kenkäänsä, jota hän harjaa sotilaan tarmolla. Vahva epätodellisuuden tunne puistattaa minua. Kun edellisen kerran näin tämän miehen, hän makasi kuolleena metsässä ja pengoin hänen taskujaan. Blackheath on nostanut hänet pystyyn, pudistellut tomun hänen vaatteistaan, vääntänyt hänet avaimella uudelleen käyntiin. Jos tämä ei ole helvetti, paholainen epäilemättä katselee tarkasti ottaakseen oppia.” (Turton 2020, 351.) Siirtyminen isännästä toiseen, toistuvien tapahtumien todistaminen sekä jatkuva juonittelemineen vaikuttavat mieleen. Päivien kuluessa Aiden saa vähitellen lisää tietoa niistä ehdoista, jotka säätelevät hänen toimintaansa Blackheathissa. Hän on sekä tarkkailija että pystyy ohjaamaan tapahtumien kulkua. Jokaisella hänen teollaan on seurauksensa, jotka vaikuttavat eri isäntien mahdollisuuksiin selvittää murha. Jatkuva uhkan tunne sekä kahdeksan päivän aikaraja pakottavat Aidenin miettimään, mitä kaikkea hän on valmis tekemään mysteerin ratkaisemiseksi. Hänen on selvitettävä itselleen, millainen ihminen hän haluaa olla isäntiensä taustalla ja missä kulkevat ne rajat, joita hän ei halua ylittää.

”Voiko se, että saa uuden tilaisuuden, olla mitään muuta kuin lahja?” hän kysyy. ”Et pidä miehestä, joka olit. No hyvä, ole sitten joku muu. Mikään ei estä sinua, ei enää. Kuten sanoin, olen sinulle kateellinen. Me muut olemme virheidemme vankeja.” (Turton 2020, 54.)

Kosto, ahneus, anteeksiantaminen ja luottamus sekä toisten puolesta uhrautuminen että toisten tahallinen vahingoittaminen motivoivat henkilöiden valintoja. Aiden joutuu muun muassa pohtimaan, kuinka paljon ihmiset voivat muuttua, kuinka suuren roolin päätöksenteossa voi antaa tunteilleen sekä mitä oikeudenmukaisuus oikeastaan tarkoittaa. Vanhoista toimintatavoista ei ole helppoa päästää irti. Muutos vaatii uskallusta tehdä päätöksiä, joiden seurauksista ei ole aivan varma. Aidenin valinnat koskettavat sekä häntä itseään että muita kartanossa olijoita. Jos hän ei ota tilannetta haltuunsa, vaarana on, että muut tekevät tärkeimmät ratkaisut hänen puolestaan.

Kysymyksiä riittää

Stuart Turtonin romaanista ei halua kertoa liikaa, koska sen vetovoima perustuu runsaaseen määrään yllätyksiä ja arvoituksia. Samalla kun Aiden yrittää saada otetta Blackheathin tapahtumista, alkaa myös lukijalle muodostua tarkempi kuva teoksen maailmasta. Henkilöiden, salaisuuksien ja mahdollisten johtolankojen runsas määrä korostavat sitä, miten haastavassa tilanteessa Aiden on. Samalla, kun hän kertaa kokemuksiaan eri päivistä ymmärtääkseen murhaan johtavia käännteitä, lukija saa sopivasti muistutuksia siitä, mitä kaikkea onkaan jo tapahtunut ja miten asiat liittyvät toisiinsa. Vaihtuvat isännät mahdollistavat sen, että saman päivän tarkastelu säilyy mielenkiintoisena. Turton onnistuukin välttämään liiallisen toiston kerronnassaan ja pitämään lukijan kiinni Blackheathin tapahtumissa. Myös kartanon ulkopuolinen maailma yhteiskunnallisine ratkaisuineen vaikuttaa kiinnostavalta, vaikka siitä ei kerrota kovinkaan paljoa. Huomio pysyy englantilaisessa kartanoympäristössä siihen kuuluvine elementteineen. Teoksen miljöö ja tunnelma sekä Blackheathin ympärille kudottu mysteeri saavat siirtymään luvusta seuraavaan.

”Mutta miten minä voin olla sekä siellä metsässä että täällä autossa – ja vielä hovimestari siinä välissä? Puristan rattia kovempaa. Jos pystyin puhumaan hovimestarin kanssa, kun olin Sebastian Bell, siitä loogisesti seuraa, että se, joka huomenna olen, kuljeskelee parhaillaan ympäri Blackheathia. Olen saattanut jopa tavata hänet. Enkä vain huomisen miestä, vaan itseni myös ylihuomenna ja vielä sitä seuraavana päivänä. Mikä minä siinä tapauksessa olen? Tai mitä he ovat? Olemmeko me sirpaleita samasta sielusta, vastuussa toistemme synneistä, vai kokonaan eri ihmisiä, valjuja kopioita jostakusta, joka on kauan sitten kadonnut?” (Turton 2020, 91.)

Romaani sisältää niin paljon kaikkea, että se jättää jälkeensä lievästi hämmentyneen olon. Tuntuu siltä kuin pitäisi olla jonkinlainen kartta, josta voisi vielä tarkistaa tapahtumien järjestyksiä ja vaikutuksia toisiinsa. Lukijalta vaaditaankin valmiutta uskoa teoksen todellisuuteen. Ajatuksensa voi nimittäin saada helposti solmuun, jos ryhtyy liikaa miettimään, miten Blackheathin ympärille rakennettu maailma oikein toimii. Mihin asioihin Aidenilla esimerkiksi on mahdollisuus vaikuttaa ja mihin ei? Miten päivän tapahtumat voivat muuttua uusien isäntien myötä? Ketkä kaikki ovat osallisena missäkin suunnitelmassa ja millä tavoin? Teoksen jättämistä runsaista kysymyksistä huolimatta kartanon mysteeri pitää otteessaan. *Evelynin seitsemän kuolemaa* on taitavasti punottu kokonaisuus, jossa on sekä tuttuja elementtejä että tuoreilta tuntuvia ratkaisuja.

Stuart Turton: *Evelynin seitsemän kuolemaa*. (*The Seven Deaths of Evelyn Hardcastle*.) Otava 2020. Suom. Jaakko Kankaanpää. 494 s.